

El VIII Congrés de la Societat Espanyola de Periodística

una gran cita dels millors especialistes, coordinada des de la UAB

Manuel López

Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació
Universitat Autònoma de Barcelona

Sumari

Les ponències: de totes les universitats Reflexions posteriors al Congrés

Comunicacions: els joves porten les
NTC al Congrés

El mes d'abril del 2004, s'ha desenvolupat a Barcelona el VIII Congrés de la Societat Espanyola de Periodística (SEP). La coordinació general de la cita va anar a càrrec del Departament de Periodisme i de Ciències de Comunicació de la UAB, tot oferint a l'organització la secretaria general i l'allotjament d'una web pròpia i donant suport a l'esdeveniment amb recursos tècnics i econòmics.

Una cita on van acudir vuitanta especialistes de l'Àrea de Coneixement de Periodisme i amb l'interès posat en els llenguatges i la presa de decisions. Els investigadors estaven convocats sota el lema «El Periodisme, motor de cultura i de pau», d'acord amb l'imminent Fòrum de les Cultures 2004.

Val a dir que la hipòtesi general va insistir en el fet que el periodisme ha de ser, si no ho és, efectivament un motor de cultura i de pau en uns moments en què la referència internacional està marcada per la decisió dels EUA, Anglaterra i un conjunt de països com ara Espanya, en aquell moment governada pel PP, de trencar la difícil convivència mundial amb la invasió de l'Iraq i les amenaces a Corea del Nord, l'Iran i Síria, com a possibles països a dominar *manu militari* de manera imminent.

L'organització de la trobada va ser compartida per la UAB i la UPF, i va assumir la presidència del comitè el catedràtic Josep Maria Casasús; la coordinació general, el Dr. Manuel López, del Departament de Periodisme de la UAB; la coordinació de comunicació, el Dr. José Luis Valero, del Departament de Comunicació Audiovisual de la UAB, i la secretaria del comitè científic, el Dr. Carles Singla (UPF).

L'Ajuntament de Barcelona, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, CEDRO, Fòrum 2004 i molt especialment el Rectorat de la UAB van prestar el seu suport per fer d'aquesta trobada un esdeveniment científic senzill, però més que correcte.

Josep Santaló, vicerector d'Investigació de la UAB, i Ferran Mascarell, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, van presidir diferents sessions de treball i trobades de tipus convivencial.

Les ponències: de totes les universitats

El Dr. Xosé López, de la Universitat de Santiago, va ser el primer ponent amb un treball sobre: «Ciberperiodismo y cultura: nuevas oportunidades para el discurso de la diversidad». La defensa de la diversitat contra la uniformitat, segons l'investigador gallec, és una de les garanties que pot oferir el periodisme per fer que la convivència es basi en arguments de pau i no de guerra ni conflictes. Per això, cal estudiar les noves tecnologies i les seves aplicacions, Internet especialment, perquè és per aquí per on es detecten les noves tendències convivencials, en obrir-se el marc de relacions fins a extrems infinits.

El Dr. Jaume Guillament, ex-professor de la UAB i ara a la UPF, va aportar una ponència sobre «Los corresponsales de prensa en la historia del periodismo». Es tracta d'una aportació científica en què, tot repassant la història, es detecta una evolució de la figura del corresposal diplomàtic que tant ha influït en el desenvolupament de gèneres, com ara la crònica.

El Dr. Luis Núñez Ladeveze, docent que ha passat per diverses universitats espanyoles, i autor de nombroses obres de referència, va oferir una ponència amb el títol: «Ni los hechos son libres, ni las opiniones, sagradas». Núñez Ladeveze és un investigador clàssic, però al mateix temps un provocador, en el sentit més positiu del terme. No queda satisfet en mantenir hipòtesis degudament argumentades i sostingudes per nombrosos treballs, sinó que intenta transgredir les seves pròpies reflexions per fer-les, cada cop, més innovadores.

La Dra. Concha Edo, de la Universitat Complutense de Madrid, va intervenir amb la ponència: «El discurso cultural de la prensa diaria. Perspectiva histórica y posibilidades del ciberperiodismo». La nova cultura tecnològica va convocar nombrosos investigadors joves que, liderats per professors *seniors*, com ara la Dra. Edo, han posat de manifest que som davant d'una nova línia d'investigació, ja que els nous mitjans digitals comporten modificacions en llenguatges i preses de decisions.

El Dr. José Manuel Gómez Méndez, de la Universitat de Sevilla, va parlar sobre: «Información local y sociedad civil: canalizaciones pacíficas desde el continente periodístico». Es tracta d'un treball d'investigació que relaciona diferents conceptes poc estudiats fins ara.

La darrera intervenció no va venir des del grup acadèmic, sinó des d'una ONG, en aquest cas la Creu Roja Espanyola, que, a través del Dr. Manuel Górriz, coordinador del Gabinet de Drets Humans de l'entitat, va intervenir per comentar documentadament un tema del qual els estudiosos presents no tenien gaire informació malgrat la importància d'aquest: «Los Convenios de Ginebra y el trabajo de los periodistas».

El Dr. Górriz és un dels màxims especialistes en l'anàlisi de l'impacte civil dels conflictes bèl·lics, i des de Creu Roja Espanyola i la Creu Roja de Catalunya

s'intenta, si més no humanitzar, els conflictes a través de l'argument del quadre de drets dels contendents, i especialment dels presoners, al mateix temps que s'intenta establir un quadre de referències per a tots els contendents respecte als i les periodistes.

Un element bàsic és que els mateixos periodistes han de tenir clar que en els conflictes bèl·lics no poden anar disfressats amb vestimentes militars, que s'han de deixar veure clarament les seves identifications, que no s'han de barrejar amb els exèrcits en ofensives militars i que, en cas de caure presoners, han d'invocar immediatament la seva professionalitat, la qual cosa obliga a disposar de les credencials oficials prèvies subscriïdes per organismes internacionals i degudament reconeguts per totes les parts implicades.

Comunicacions: els joves porten les NTC al Congrés

Van ser especialment els i les congressistes joves els encarregats d'introduir el tema de les noves tecnologies de la comunicació amb relació a l'argument congresual: el periodisme com a motor de pau. Aquesta és la relació de comunicacions presentades, amb absència de les que van ser aportades fora dels terminis establerts.

- Núria Almiron: «La verdad en Internet: La contribución de los weblogs (el caso de los warblogs en la guerra contra Iraq)».
- Ofa Bezunartea: «Periodismo vasco y cultura democrática».
- Josep Maria Casasús i Guri: «Por una “deontología de los valores” que supere una “deontología de las faltas”».
- María Pilar Diezhandino: «La revolución de la mayoría silenciosa».
- Carlos Elías: «El periodismo, motor de consolidación de la “tercera cultura”».
- Francisco Esteve Ramírez: «Funciones socioculturales en el periodismo especializado».
- Manuel Fernández Areal: «Periodismo y verdad».
- Fermín Galindo/ Julio Camba: «Y a los cuarenta años resucitó».
- Mercedes del Hoyo: «El periodismo de paz».
- Manuel López: «Consecuencias de la batalla de Maratón en Internet: El mensajero debe resituarse ante la nueva sociedad de la información».
- Fernando López Pan: «La historia pendiente de la Redacción periodística como disciplina universitaria».
- Carlos Maciá: «Fuego cruzado en dos frentes: la misión del corresponsal de guerra».
- Joan Macià: «Periodismo: de la idealización romántica a la esperanza realista, pasando por el desencanto».
- José Luís Martínez Albertos: «Aportación cultural del periodismo: La responsabilidad de los profesionales y de los medios».
- Marcel Mauri: «La evolución de la prensa de Barcelona durante la primera transición. El caso de *La Vanguardia*, *Solidaridad Nacional* y *Mundo Diario* a través de sus editoriales».

- Pastora Moreno Espinosa: «Radio y cultura de masas».
- Fernando Ramos: «Limitaciones a la libertad de expresión en el tratamiento periodístico del rey y la familia real».
- Mercedes Román: «Estudio de la sección “*Entrevista*” de Zenit. Aportaciones para la comprensión de la situación mundial contemporánea».
- Maria Teresa Sandoval Martín: «Los diarios de guerra en línea: Un medio emergente que cambia las formas de hacer periodismo».
- Carles Singla: «De *Candide* a *Mirador* pasando por *La Gaceta Literaria*: Antecedentes y aparición del semanario de orientación cultural».
- José Luis Valero Sancho: «La infografía digital, en el primer plano del periodismo».

Reflexions posteriors al Congrés

Cal adequar els esquemes organitzatius acadèmics per fer possible trobades acadèmiques com la que hem comentat ara. Si bé és cert que els rectorats i diverses institucions hi col·laboren activament, la veritat és que cal disposar d'una gran organització per poder celebrar esdeveniments com el VIII Congrés de la SEP, ja que al llarg d'uns quants mesos s'han multiplicat les entrevistes, les trobades i les reunions dels diversos comitès i ha calgut disposar d'una organització paral·lela per acollir els congressistes.

Afortunadament, els administratius de la UAB, en aquest cas Mercedes Ciruelos i Fernando Ramírez, han garantit el dia a dia al mateix temps que feien les seves tasques quotidianes.